

HRST PUBLIKACÍ ZE SRBSKÉ SLAVISTIKY

Мирослав Топић, Петар Буњак: *Фолклор и превод. Огледи о рецепцији српског народног песничства у польској књижевности.* Филолошки факултет, Београд 2007.

Руска дијаспора и српско-руске културне везе. Зборник реферата. Славистичко друштво Србије, Београд 2007.

Богољуб Станковић: *60 година славистичког друштва Србије.* Славистичко друштво Србије, Београд 2008.

Славистика. Књига XIII (2009). У част Богдана Терзића поводом 80-годишњице живота. Славистичко друштво Србије, Београд 2009.

Љубодраг П. Ристић: *Велика Британија и Србија (1856–1862).* Српска Академија наука и уметности, Балканолошки институт, Београд 2008.

Vynikající publikaci ze srovnávací folkloristiky vytvořili Miroslav Topić a Petar Bunjak. Jádrem jejich knihy jsou vztahově translatologická témata, název svazku je v tomto smyslu signifikantní. V prvním případě zkoumají autoři polské proměny dvou srbských lidových básní (Tri najveće tuge a Kletve djevojačke v polských lidových opusech Ach, ptasku w lasku, wszystko stanowis..., Ty ptaszku w lasku, wszystkich rozweselasz a Ty, ptasku, w lasku, co wszystkich spokoisz). Nalezené shody jsou vysvětlitelné u polských překladů srbské lidové poezie Kazimierze Brodzińskiego. Celý kreativní proces je zajímavý tím, že orální projev přechází do psané podoby a potom znovu do lidové, ústní. Podobný proces transformace je sledován na případu „sonetizace“ v polských překladech srbské lidové poezie: po dokonalé formální analýze přichází úvaha o sonetovém experimentu v polské poezii (dvojstopý trochej) v 19. století (1830–1890). Další příspěvek se týká strofických problémů v polských překladech srbské lidové lyriky (srbská poezie v polských překladech obohatila polskou strofiku o tři až sedmiveršové nerýmované strofy. Příspěvek o básni Czesława Miłosze Ballade (1962) ukazuje, že báseň stojící mezi současným polským básnictvím a strukturou lidového verše je blízko tradici překladů srbského desaterce; spojitosti jsou také v tematické sféře (Smrt matky Jugovićů). Poslední z této řady příspěvků se týká polsky píšícího básníka ze Lvova Augusta Bielowského (1806–1876), překladatele srbského folklóru do polštiny. Výskyt asymetrického dekasylabu je podle autorů dán překladatelovou inklinací k ukrajinské poezii (inspirace lidovou poezií z tzv. západní Ukrajiny, dříve Polska). Problematikou epiky a etiky se autoři zabývají na příkladu polských překladů poezie F. Višnjiće o prvním srbském povstání: formový rozbor je následován poetologií ve smyslu romantického senzualismu a etického imperativu, jenž byl v případě jednoho překladu podstatně oslaben. Poslední stať se týká přítomnosti srbské humorné lidové poezie v překladech Anny Kamieńské (1920–1986). Práce srbských slavistů navazuje na tradice srbské versologie ve specifické oblasti, na hraně lidové a umělé poezie a mezislovanských vztahů.

Kniha o ruské diaspoře a srbsko-ruských literárních vztazích obsahuje podnětné příspěvky Bogoljuba Stankoviće (Ruská diaspora a Slavistická společnost Srbska), Viktora

Moskvina (o knihovně-fondu Ruské zahraničí), Vladimira Kutyrina, Taťjany Irinarchovoové (o úloze Ruského domu), Alekseje Arseňjeva (o ruských pedagogích ve Vojvodině). Bogdana Kasanoviće (přínos ruské emigrace srbské rusistice), Enissy Uspenské (o J. V. Aničkovovi), Bogdana Terziće (Petar Mitropan). Některé příspěvky se týkají ruských lékařů, inscenací ruských her, výtvarného umění, třetí vlny Rusů v Jugoslávii (50.–70. léta 20. století). Sborník má typicky areálovou výstavbu, zabývá se celkem ruské diasporou, i když kultura obecně a literatura zvláště dominují.

Vynikající kniha Bogoljuba Stankoviće patří legitimně do dějin slavistiky evropské obecně a srbské či balkánské zvláště. Historická práce o vývoji Srbské slavistické společnosti se vyznačuje jednak faktografickou důkladností, dobrou dokumentací i hledáním podstatných stránek činnosti, včetně oblastí vědeckého zájmu. První část se týká činnosti společnosti v letech 1948–1960, další do roku 1972, kde je zdůrazněn zejména ruský prvek, a do roku 1990, kde je akcentována zvláště mezinárodní funkce společnosti (MKS, MAPRJAL apod.). Kritická léta prožívá po roce 1990, kdy dochází i ke generační a koncepční obměně a posunům vědeckých priorit. Důkladně Stanković rozebírá činnost od roku 2001 po současnost, uvádí zejména významné kroky ve výuce ruštiny, v organizování slavistických kongresů a kongresů MAPRJAL, edici Slavistická knihovna a vydávání časopisu Slavistika.

Jeho zatím poslední číslo představuje objemný svazek (585 stran), věnovaný osmdesátinám prof. Bogdana Terziće. První část obsahuje referáty z XLVII. kongresu srbských slavistů z lingvistiky, s příspěvkem slovenské lingvistky Ol'gy Orgoňové, další oddíl je o ruské literatuře (mj. Gogol, Šalamov, Majakovskij, Pasternak, Merežkovskij, Z. Hippius/Gippius), Mirna Šolić nápaditě studuje prvky cestopisu v Čapkově Hordubalovi a Ivana Kočevski píše o esejistice Michala Ajvaze; ze slavistických vědeckovýzkumných projektů jsou tu různorodá témata od jazykovědy po kulturologii, časově od středověku po současnost; srbsčina v cizině se analyzuje v dvou příspěvcích, hutný je recenzní oddíl a kronika ze života slavistů včetně jubileí, informace o MKS v Ochridu aj. Problémem takových periodik zůstává rozpětí mezi reprezentativností a přílišnou disperzí.

V balkanologickém ústavu Srbské akademie věd se studují různá témata včetně historických a mezinárodněpolitických. Lubodrag P. Ristić ve své knize popisuje a rozebírá srbsko-britské vztahy v klíčovém momentě po Krymské válce. V jednotlivých kapitolách prezentuje pozice Srbska v britské politice po roce 1829 a triangl Británie – Turecko – Rusko. Kniha obsahuje skvělou historiografickou dokumentaci, současně vyvolává otázky o trvalosti a flexibilitě některých směrů zahraniční politiky evropských mocností od minulosti po současnost.

Hrst srbských slavistických studií v širokém záběru ukazují na rozsáhlost a současně podstatnost srbských slavistických projektů zejména z oblasti konfrontační lingvistiky, literární komparistiky, studia moderny a postmoderny a dějin slavistiky a literárněvědné a jazykovědné metodologie. Bez nich si lze význam slavistiky v Evropě představit jen stěží. O to smutnější je to, že o srbské a vůbec balkánské slavistice v její úhrnné šíři toho nevíme tolik, kolik o slavistikách v západní, střední a východní Evropě a USA, k nimž dnes stále častěji přistupuje slavistika (zejména rusistika) japonská a čínská. Slavistika na Balkáně a v tranzitivním Slovinsku je v dnešním bádání i s ohledem na areálovou orientaci klíčová.